

Dacă infanteria, prin mobilitatea și importanța sa în ducerea acțiunilor de luptă este supranumită „bătăliilor din partea marilor strategii militari”, atunci artileria primește regina calitatea de „rege al luptei” pentru puterea sa distructivă. Mai puțin mobilă decât infanteria, artileria terestră, prin mașinăria sa tunul, este un sistem de sprijin redutabil care a decis sau a schimbat soarta multor bătălii sau războaie. De aceea, așa cum observa cronicarul polonez Leonard Gorecki, „în această mașină (tun) se razimă toată puterea pedestrimii, toată splendoarea călărimii, cu un cuvânt toată puterea războiului”.

De-a lungul istoriei, comandanții militari au conștientizat că știința folosirii acestei arme puternice constituie un avantaj pentru câștigarea superiorității pe câmpul de luptă și implicit o datorie pentru ei de a o stăpâni. Napoleon însuși surprinde esența acestei afirmații: „Un comandant care nu știe să folosească această puternică armă din subordine și care nu are considerații pentru nevoile artileriei, nu ar trebui să o comande niciodată,,.

În prezent asistăm forțat la conflicte armate în proximitatea teritoriului național, unde artileria trebuie să facă pasul spre evoluția ei ca sistem integrat și integrant pe câmpul de luptă tridimensional și controlat informațional. În perioada recentă, în sprijinul artileriei au fost folosite avioanele fără pilot și informații obținute din sateliți care conțineau detalii despre ținte. Eficiența acestei combinații s-a dovedit a fi foarte mare, permițând artileriei să execute foc precis asupra țintelor care nu pot fi localizate prin folosirea mijloacelor tradiționale de observare. De asemenea, dronele, fiind echipate cu programe dedicate ce fac măsurători exacte între ținta vizată și punctul de impact al loviturii, permit artileriștilor să facă rapid corecțiile necesare pentru a executa trageri de precizie. Artileria Armatei României a fost și continuă să fie principala forță de sprijin cu foc din compunerea Forțelor Terestre. Mai mult, ea nu este doar o simplă armă sau specialitate militară, ci, în prezent, a devenit „un domeniu complex de aplicare a științelor”.

Sau, după cum scria generalul de divizie Alexandru Tell în primul număr al „Revistei artileriei”, „cunoștințele armei noastre formează o știință proprie care îmbrățișează tot felul de arme”. Istoria artileriei române consemnează că Iancu de Hunedoara avea 150-240 bombarde cu bătaie de 600 metri, făcute de meșterii din Brașov, Ștefan cel Mare avea tunuri de cetate, iar artileria de câmp era așezată la flancurile dispozitivului în formații de câte 10, că Mihai Viteazul, la Călugăreni a folosit 12 tunuri executând trageri în flancul inamic, iar la Șelimbăr în 1599 a folosit peste 80 de tunuri și că Ioan Vodă cel Cumplit dispunea de artilerie formată din 200 tunuri într-o perioadă în care marile regate aveau doar 30-40.

Desființarea oștirilor naționale, în perioada fanariotă a constituit o adevărată umbră pentru tradițiile militare din Țările Române și abia în 10 noiembrie 1843, a fost adoptată prin lege organică, pentru constituirea primei Baterii de artilerie cu tunuri cu țeava din bronz (calibru 80 mm) primite în dar de domnitorul Țării Românești, Gheorghe Bibescu. Această dată memorabilă constituie pentru istoria artileriei române un nou punct de plecare, ce marchează începutul procesului devenirii artileriei moderne în țara noastră. În anul 1835, Moldova avea doar un singur tun. Abia în anul 1849, când noul domnitor, Grigore Al. Ghica, prezent la Constantinopol cu ocazia investiturii, primește din partea sultanului 5 tunuri, se constituie și în Moldova prima Baterie de artilerie, formată din 6 tunuri trase de atelaje a câte 4 cai.

În anii 1853-1854, bateriile de artilerie din Țara Românească și Moldova au luat parte la războiul ruso-turc, distingându-se prin precizia tragerilor executate în luptele de la Brăila, Gura Ialomiței, Vadul Silistrei, Ostrov și altele. După terminarea războiului, pentru o perioadă de aproape cinci ani, oștirile țărilor române au rămas fără artilerie, pentru că trupele țariste, la retragerea lor au luat cu ele și armamentul cu care erau dotate. În anul 1855, pentru instruirea servanților din Moldova au fost aduse de la Galați la Iași două tunuri care zăcuseră în Dunăre de pe timpul războiului rusoturc din anii 1828-1829. În luna februarie 1857 au fost achiziționate din Austria 6 tunuri, 2 obuziere, 8 chesoane, precum și caii cu harnașamentul necesar.

După Unire, în anul 1859, ca urmare a înapoierii de către Rusia a tunurilor luate în 1854, s-au constituit încă trei baterii de artilerie, una în Moldova și două în țara Românească. Cele două baterii din Țara Românească s-au constituit în primul divizion de artilerie al armatei române, iar conform unui decret dat de domnitorul A. I. Cuza la 21 decembrie 1860, cele patru baterii existente s-au contopit, constituindu-se astfel primul regiment de artilerie al armatei române moderne. Apoi, la 23 noiembrie 1861, prin emiterea Înaltului ordin de zi nr. 344, prin care Direcția Stabilimentelor de material de artilerie se organiza pe 3 secții (Pirotehnie, Arsenalul de construcții al armatei și Fabrica de pulbere), arma artilerie devenea de sine stătătoare în compunerea armatei române. Din acest

moment, într-un interval de timp relativ scurt, artileria română a cunoscut o dezvoltare remarcabilă. Putem spune că în anii domniei lui Al. I. Cuza și până la Războiul pentru Independență din anul 1877 s-au pus bazele organizării artileriei române moderne, înzestrării acesteia cu tehnică de luptă la nivelul celor mai dezvoltate state din Europa aceluși timp, creării unei industrii proprii de armament și muniții și pregătirii cadrelor în concordanță cu evoluția artei militare universale.

Până la Primul Război Mondial au fost etape succesive de dotare a artileriei armatei române cu tunuri de proveniență străină, dar și cu tehnică concepută și proiectată în România. Ca urmare, noile unități, înființate în 1881, 1883 și 1892, au fost înzestrate cu tunurile cele mai moderne atunci, sistemele „Krupp”, cu țeava din oțel, calibrul 75 mm și 87 mm. În anul 1902, a fost introdus în serviciu obuzierul de 120 mm, model 1901, care a fost primul obuzier de câmp cu tragere rapidă și care folosea muniție de tipul celei moderne. În anul 1898, colonelul N. Perticari a proiectat un tun de câmp cu tragere rapidă, calibrul de 68 mm, al cărui prototip a fost realizat la uzinele St. Chamond din Franța.

Prin contribuția unui grup de ofițeri români de excepție, Toma Ghenea, Dumitru Iliescu, Eugeniu Lucescu, Vasile Rudeanu și Gabriel Negrei a fost realizat tunul de câmp cu tragere rapidă, calibrul 75 mm, model 1904, cu caracteristici comparabile cu ale celor mai moderne tunuri din Germania, Franța și Rusia. Fabricarea acestui tun a fost executată în străinătate, primele exemplare fiind primite în anul 1904 de către bateria de elevi din Școala militară de artilerie, geniu și marină. A doua piesă de artilerie, dotată cu sistem autohton, a fost obuzierul de 105 mm. El a intrat în înzestrarea artileriei române în anul 1912, după experiențe și modificări făcute timp de doi ani de către ofițerii români.

Prin bătaia maximă ce o realiza (6500 m) și prin greutatea sa mică, acest obuzier era superior celui mai modern obuzier de câmp existent în acea vreme în Europa. Tot în 1912, la Uzinele „Schneider” din Franța, a mai fost fabricat și obuzierul greu de 150 mm, în baza caietului de sarcini și condițiilor tehnice impuse de ofițerii români de artilerie. Primul Război Mondial găsește artileria română în plin efort de dezvoltare, organizare și reorganizare, pregătire a personalului și integrare în structurile Armatei României. Înaintea începerii marilor bătălii, armata română dispunea de 294 baterii de

artilerie, din care 135 erau baterii de tunuri de câmp, 60 baterii de obuziere ușoare, 49 baterii de tunuri grele, 14 baterii de tunuri de munte, 15 baterii de mortiere de tranșee, 15 baterii de tunuri de 53 mm și 6 baterii de artilerie călăreață. Participarea artileriei române la operațiile desfășurate și în special la ducerea cu succes a bătăliilor de la Mărăști, Mărășești și Oituz a dat posibilitatea verificării unor principii de întrebuințare a artileriei în luptă, a unor metode și procedee tehnice, îmbunătățirii acestora în raport cu evoluția artei militare și a tehnicii din înzestrare.

Perioada interbelică reprezintă o etapă importantă în evoluția artileriei, înregistrându-se evoluții pozitive din punctul de vedere al organizării și dotării, motorizării artileriei grele, apariției noilor categorii de artilerie, pregătirii cadrelor și trupe, dezvoltării și modernizării întreprinderilor de reparat și fabricat armament. În anul 1939, România avea capacitatea de a mobiliza 31 de brigăzi și 79 de regimente compuse din artilerie grea și artilerie călăreață. Izbucnirea mării conflagrații mondiale găsea armata română în plin proces de modernizare a structurilor sale. Din punct de vedere organizatoric, unitățile de artilerie ușoară și mijlocie erau în continuare în organica marilor unități de infanterie, cavalerie sau vânători de munte, în timp ce regimentele de artilerie grea depindeau direct de comandamentele de corp de armată.

Unitățile de artilerie din compunerea armatei terestre române de pe frontul de est era de 32 de companii antitanc (tunuri antitanc cal. 37 mm, 47 mm și cal. 75 mm, Reșița), 159 de baterii de tunuri, 61 de baterii de obuziere, 44 de baterii tunuri lungi și 27 de baterii obuziere grele. După momentul 1944, trupele române au fost reorganizate astfel încât divizia de infanterie sprijinită de către artilerie să fie capabilă în ofensivă să execute lovituri puternice într-un ritm rapid, iar în apărare să zdrobească ofensiva unui inamic superior. Astfel, divizia de infanterie dispunea de următoarea cantitate de armament de artilerie: 32 de tunuri antitanc cal. 37 mm sau 47 mm, 6 tunuri antitanc cal. 75 mm Reșița, 57 de aruncătoare cal. 60 mm, 27 de aruncătoare cal. 81,4 mm, 12 tunuri cal. 75 mm, 12 obuziere cal. 100 mm și 12 aruncătoare cal. 120 mm.

Structura organizatorică a trupelor române participante la operațiile militare din vest, împotriva Germaniei hitleriste, a avut anumite trăsături proprii, care au influențat în mod pozitiv tactica și arta operativă a armatei române, imprimându-le un pronunțat caracter de originalitate. În perioada postbelică, până în anul 1989, armata română a cunoscut consecințele transformatoare impuse de aberanta cursă a înarmărilor generată de factorii politici impuși de legile războiului rece. Între anii 1948-1960, ponderea artileriei a sporit continuu în cadrul marilor unități de arme întrunite.

Astfel, în anul 1965, această pondere era de 1,5 ori mai mare față de perioada celui de-al Doilea Război Mondial. Numărul de subunități luptătoare de tip baterie din cadrul diviziei a sporit în perioada respectivă cu 43%. În 1961, au luat ființă unitățile de rachete cu diferite destinații, iar dezvoltarea economică a avut o influență directă asupra dotării cu tehnica adecvată. Ca rezultat, artileria a fost dotată cu armament nou constând în aruncătoare de proiectile reactive, rachete tactice și operativtactice, aparatură pentru cercetare, executarea tragerii și legarea topogeodezică a dispozitivului de luptă al artileriei. Tot în acea perioadă s-au produs și noi categorii de muniții cu efecte superioare.

De asemenea, au fost sporite și diversificate mijloacele antitanc în cadrul tuturor eşaloanelor, începând de la companie la marea unitate și au intrat în dotare, alături de autotunurile și tunurile existente, aruncătoarele de grenade antitanc și rachetele antitanc dirijate. Referindu-ne la armamentul de artilerie produs în țară putem enumera: tunul antitanc cal. 100 mm, obuzierul cal. 152 mm, tunul obuzier cal. 152 mm, tunul cal. 130 mm, aruncătorul cal. 82 mm, aruncătorul cal. 120 mm, aruncătorul de proiectile reactive cu 21 tuburi de ghidare cal.

122 mm, aruncătorul de proiectile reactive cu 40 tuburi de ghidare cal. 122 mm, aruncătorul de proiectile reactive cu 40 tuburi de ghidare containerizat cal. 122 mm, tunul de munte cal. 76 mm,

aruncătorul de grenade antitanc A.G.-9, toate produse în perioada 1977-1985. În perioada de după 1989 și în condițiile integrării României în NATO a fost foarte important ca și în armata română să se redefiniească și să se formeze un sistem artileristic capabil să ofere o disponibilitate îmbunătățită, siguranță mai mare, timp de ripostă redus, interoperabilitate cu sistemele și tacticile statelor membre NATO, precizie ridicată și eficiență sporită. În contextul noțiunii de „interoperabilitate” cu sistemele de artilerie din structurile euro-atlantice, artileria noastră este încă deficitară în domeniile sistemelor de conducere și informaționale, în calibrele armamentului de artilerie și la logistica artileriei.

În prezent, pe lângă tunurile și obuzierele care au rămas în dotarea unităților de artilerie din perioada anilor '80, cele mai importante sisteme de armamente sunt sistemul de rachete cu lansare multiplă M-142 HIMARS și sistemul de artilerie LAROM care conține un sistem ACCS de tip comandă, control, comunicații și informații. Mediul operațional viitor nu mai este cel al armatelor de masă, ci al armatelor bazate pe tehnologie înaltă, informații și integrare computerizată a datelor. Este mediul puterii calității și cunoașterii și nu al puterii forței brute. Însă, în toate tipurile de acțiuni, de la misiunile altele decât războiul până la cele de război, factorul uman va continua să joace un rol esențial. Semnificativ în succesul viitoarelor operațiuni militare este criteriul cunoașterii și gradului de educație al participanților la ostilități. Nu va mai fi importantă cantitatea de tunuri, ci calitatea sistemului de artilerie integrat în structura forțelor armate angajate în luptă.

Col. (r) Antonio Marinescu

INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ

*Independența
prin Cultură*